

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

УДК 378.011.3-051:784]:001.895

Наталія Ашихміна

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0001-8843-5217

DOI 10.24139/2312-5993/2021.09/309-321

УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВОКАЛЬНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено шляхи оновлення вокальної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти. Проаналізовано значення інформаційно-комунікаційних та здоров'язберезувальних технологій для осучаснення процесу навчання співу майбутніх педагогів у галузі музичної освіти. Зроблено припущення про те, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме комфортному та ефективному засвоєнню теоретичного і практичного вокально-навчального матеріалу з урахуванням особливостей дистанційного навчання, вокально-освітніх можливостей здобувачів мистецько-педагогічної освіти, а також їх індивідуального темпу вокальної підготовки. Використання здоров'язберігаючих технологій, зокрема комплексу фонопедичних та вокалотерапевтичних способів художньо-педагогічного впливу, дозволить підвищити рівень виконавської майстерності майбутніх педагогів завдяки формуванню в них навичок грамотної охорони співочого голосу.

Ключові слова: майбутні педагоги в галузі музичної освіти, вокальна підготовка, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне навчання, здоров'язберезувальні технології, фонопедія, вокалотерапія.

Постановка проблеми. На сучасному євроінтеграційному етапі стрімкого зростання темпів структурних, економічних і соціальних перетворень у всіх сферах суспільного життя України актуальності набуває проблема підготовки фахівців нової якості. Тому нині розвиток системи вищої освіти характеризується концептуальними трансформаціями, які торкнулися і галузі мистецької освіти, що зумовило перегляд звичних, традиційних поглядів на зміст, методи та форми фахової підготовки майбутніх педагогів, зокрема їх вокальної підготовки.

Слід підкреслити, що музично-педагогічна діяльність, у тому числі – її вокальна складова, в ідеальному втіленні є простором індивідуальної творчості фахівця, в якому тонко поєднуються класичні традиції вокальної педагогіки та музичного мистецтва із сучасними вокально-педагогічними ідеями та особистими методичними досягненнями. Цей ідеал не втратив актуальності і сьогодні, проте набув «сучасного звучання». Адекватним сьогодні стає такий зміст вокальної підготовки майбутнього педагога в галузі музичної освіти, який орієнтується на високі ідеали вокального

мистецтва та музично-педагогічної освіти, органічно поєднуючи у собі культурно-історичний досвід із інноваційністю та евристикою.

Про необхідність упровадження інновацій в освітній процес акцентовано увагу в Законі України «Про вищу освіту» (2014), Законі України «Про наукову та науково-технічну діяльність» (2016), Законі України «Про освіту» (2017) тощо. Однак дані останніх психолого-педагогічних досліджень (Călin, 2018; Castro, Jimenez, 2019) свідчать про те, що впровадження інноваційних технологій в освітній процес закладів вищої освіти супроводжується обмеженістю обґрунтованих теоретичних розробок, часто без необхідного педагогічного осмислення – тому, як наслідок, не всі майбутні фахівці, зокрема і в галузі музичної освіти, готові до здійснення професійної діяльності на новому, інноваційному, рівні.

Отже, інноваційний компонент вокальної підготовки педагога-музиканта набуває наразі визначального значення, зокрема в умовах пандемії COVID-19, оскільки навчання співу повинно здійснюватися безперервно і з активним використанням передових мистецько-освітніх та інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі дистанційних.

Аналіз актуальних досліджень. Сучасні підходи до визначення рівня інноваційності освітніх процесів спрямовано на визначення умов, у яких відбувається підготовка майбутніх фахівців. Такі підходи представлені в наукових розвідках учених, виконаних у межах проблем: модернізації національної системи ступеневої освіти (І. Бех, А. Богуш, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Луговий, Л. Петриченко, О. Коваленко, В. Семиченко, М. Ярмаченко та ін.); теорії розвитку особистості (К. Абульханова-Славська, О. Асмолов, А. Брушлинський, Д. Леонт'єв, В. Шадріков та ін.); гуманістичні теорії самореалізації та самоактуалізації особистості в процесі професійного становлення (А. Маслоу, О. Орлов, К. Роджерс, І. Якіманська та ін.); теорії управління освітніми процесами (Р. Акофф, Г. Артюх, Т. Давиденко, В. Луговий, Дж. Мартін, А. Харківська, Дж. Черч, Ю. Якименко та ін.); теорії, методології і практики інформатизації освіти (Я. Ваграменко, І. Роберт, І. Румянцева, І. Шолохович та ін.); реалізації можливостей мережевої системи як глобального середовища безперервної освіти (О. Гриценчук, С. Богданова, В. Осадчий, О. Полат, Т. Путій, Г. Рейнгол та ін.) тощо.

Дослідники підкреслюють, що якість сучасної підготовки фахівця – один з головних показників освітньої системи, який узгоджує прогнозування освітнього процесу з його результативністю через урахування рівня інноваційності, цільових пріоритетів і потреб особистості, зокрема майбутнього педагога, суспільства та держави.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що проблема впровадження інноваційних технологій в освітній процес мистецько-педагогічних закладів вищої освіти досі залишається не вирішеною. Зокрема, українськими вченими здійснюються спроби вирішити проблему використання інформаційно-комунікаційних технологій під час музичного навчання майбутніх учителів музичного мистецтва: Н. Попович (Попович, 2019) вивчає особливості інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у систему професійної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти; В. Гаврилова та В. Федоришин (Гаврилова, Федоришин, 2017) наголошують на необхідності впровадження комп'ютерних технологій у процес формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва; І. Пащенко (Пащенко, 2017) досліджує специфіку використання інформаційно-комунікаційних технологій під час фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; Чжу Юньжуй (Zhu, 2021) вивчає шляхи впровадження інноваційних здобутків педагогічної науки в підготовку майбутніх викладачів вокалу; Сі Даофен (Сі, 2015) розглядає інноваційні технології в якості сучасної основи підготовки майбутніх учителів музики до співацької діяльності.

Н. Овчаренко, О. Самойленко, О. Москва та О. Чеботаренко (Ovcharenko, Samoilenko, Moskva, Chebotarenko, 2020) звертають увагу на те, що крім інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційними слід вважати здоров'язберезувальні технології вокальної підготовки майбутніх фахівців у галузі музичної освіти

Отже, можна дійти висновку, що нині забезпечення високого рівня вокальної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти повинно відбуватися з орієнтацією на міжнародні стандарти якості й за умови збереження ґрунтовності та відповідності потребам особистості, суспільства і держави. Але слід зазначити, таке реформування поки ще певною мірою гальмується через те, що освітні та наукові заклади потерпають від недостатнього матеріально-технічного забезпечення та неефективного впровадження освітніх інновацій (Rheingol, 2010).

Аналіз сучасного стану вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти демонструє існування суперечності між встановленими вимогами щодо формування компетентного фахівця й обмеженістю використання інноваційних технологій у практиці вокальної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти.

Мета статті – визначити ймовірні ефективні інноваційні технології для оновлення змісту вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти.

Методи дослідження. Пропоноване дослідження проведене з використанням методів аналізу, синтезу і класифікації науково-методичної літератури з метою визначення ключових засад дослідження та ймовірних ефективних інноваційних технологій для оновлення змісту вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Вивчення практики підготовки педагогів у мистецько-педагогічних закладах вищої освіти свідчать про те, що класична система їх фахової підготовки не зазнала, допоки ще, істотних змін. Збереглися традиційні у своїй основі методики викладання, засоби та організаційні форми навчання. Фахова підготовка у класі вокальних дисциплін формувалася на засадах накопичення, відбору, систематизації культурно-історичного досвіду відповідно до високих ідеалів та критеріїв музичної освіти. Якщо нещодавно в основі всієї системи фахової підготовки педагога-музиканта лежала ідея вкорінення надмірної уніфікації змісту та форм навчання, то зараз розпочався новий, незаформалізований, динамічний, якісний перехід до стану творчого функціонування системи підготовки майбутнього фахівця.

Водночас дослідження останніх років показали необхідність постійної глибокої роботи щодо відбору змісту фахової підготовки педагога-музиканта. Підставою конструювання даного змісту є державний освітній стандарт, що визначає пріоритети в галузі підготовки фахівця у сфері музичної освіти, свободу вибору змісту, форм та методів навчання та інноваційних освітніх технологій.

Підставою необхідності впровадження інноваційних технологій у вокальну підготовку майбутніх педагогів у галузі музичної освіти є культурний фонд вокально-педагогічної діяльності як результат накопичення емпіричного, теоретико-методичного матеріалу та практичного вокально-виконавського досвіду. Ця система зосереджує в собі весь спектр музично-педагогічних та вокально-виконавських проблем.

Зміст вокальної підготовки ми розглядаємо як систему теоретико-методичних знань, інтелектуальних та вокально-практичних умінь, оволодіння якими забезпечує розвиток та саморозвиток суб'єкта освітнього процесу – майбутнього педагога в галузі музичної освіти, а також способи вокально-практичної діяльності щодо реалізації музично-педагогічних нововведень, досвід їх здійснення та як засіб досягнення майбутнім фахівцем вершин професійного майстерності.

Формування змісту вокальної підготовки майбутнього педагога-музиканта зумовлено сукупністю принципів культурно-праксеологічної

концепції (Циркун, 2000): єдності вокально-педагогічної культури, особистості та вокально-педагогічної діяльності; адекватного розвитку та саморозвитку особистості; культурно-праксеологічної генералізації; апріорно-інформаційного та апостеріорно-діяльнісного навчання, систематизуючих факторів та поетапності вокальної підготовки. Вищезгадані принципи є інтегральними критеріями відбору змісту навчання дисциплін вокально-виконавського циклу. Джерелами даного відбору є:

- вокально-педагогічна культура як система;
- цілі та завдання процесу вокального навчання;
- логіка розгортання вокально-педагогічної діяльності;
- процес вокальної підготовки педагога-музиканта як цілісне мистецько-педагогічне явище;
- суб'єкти вокальної підготовки, їх можливості та переваги.

Аналіз змісту вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти дозволив виявити низку критеріїв відбору інноваційних технологій для її оновлення й вдосконалення.

Критерій фундаментальності виступає як пріоритет більш універсальних та інформативних елементів змісту вокальної підготовки, необхідних для розкриття сутності знань та умінь, що забезпечують ефективне рішення здобувачами вищої мистецько-педагогічної освіти типових вокально-професійних завдань.

Контекстність є ознакою оцінки інноваційних технологій з позицій віддзеркалення в них специфічних особливостей вокально-педагогічних нововведень, а також відповідності змісту вокальної підготовки методам, формам та засобам навчання в класі фахових дисциплін музично-виконавського циклу.

Критерій актуальності підкреслює необхідність і своєчасність впровадження інноваційних технологій до змісту вокальної підготовки, що вказує на відкритість останнього, залежність змісту від часу, конкретних умов та обставин.

Верифікованість, як критерій, дозволяє оцінити інноваційні технології на предмет їх високої теоретико-методичної та вокально-практичної значущості, зв'язку з практикою вивчення дисциплін вокально-виконавського циклу.

Конструювання змісту вокальної підготовки педагога-музиканта на основі впровадження інноваційних технологій є відкритим процесом, що розвивається, формує позитивну мотивацію в майбутніх педагогів у галузі музичної освіти до здійснення вокально-педагогічної діяльності. Даний

процес є системним і цілісним; складається з основних та допоміжних елементів ефективної вокально-педагогічної діяльності; віддзеркалює весь спектр елементів сучасної вокально-теоретичного знання, а також минуле, сучасне та майбутнє системи вокальної підготовки; враховує специфіку вокальної підготовки, методи, форми та засоби навчання; дозволяє орієнтуватися на потреби суспільства, майбутній розвиток музичної освіти та сучасні практики вокального навчання.

Окреслимо деякі особливості впровадження інноваційних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних і здоров'язбережувальних, у вокальну підготовку майбутніх педагогів у галузі музичної освіти.

Інформаційно-комунікаційні технології. Нині існує два явно виражених підходи до визначення даних технологій. У першому пропонується розглядати їх як дидактичний процес, який ґрунтується на використанні принципово нових засобів та методів обробки даних (методів навчання), цілеспрямованих на виробництво, передачу, зберігання та віддзеркалення інформаційних продуктів (даних, знань, ідей) з найменшими витратами та відповідно до закономірностей пізнавальної діяльності здобувачів освіти. У другому підході йдеться про створення певного технічного освітнього середовища, в якому ключове місце відводиться інформаційно-комунікаційним технологіям, що використовуються. Тобто, у першому випадку йдеться про інформаційно-комунікаційні технології як про процес освіти, а в другому випадку про їх використання в освітньому просторі. У даному дослідженні інформаційно-комунікаційні технології розглядаються у другому контексті.

Ураховуючи означене, можна припустити, що інформаційно-комунікаційні технології в процесі вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти представляють собою сукупність методів та технічних засобів збору, організації, зберігання, обробки, передачі та трансляції теоретико-методичної та вокально-практичної інформації, що сприяє збільшенню обсягу знань, умінь і навичок здобувачів.

Необхідно відзначити, що звукозапис, комп'ютерні технології сьогодні є одним з оптимальних шляхів швидкого і різнобічного поповнення багажу знань педагога-музиканта, розширення його художньо-інтелектуальних горизонтів, професійної ерудиції. Відео- та аудіозапис дозволяють отримати реальне уявлення про звучання вокального твору, проаналізувати різні інтерпретаційні рішення та сформувані для себе певний еталон. Крім того, прослуховуючи та переглядаючи в запису власне виконання вокальних

творів, майбутні фахівці мають змогу бачити, чути себе з боку, оцінити свою сценічну поведінку, міру втілення художнього задуму, характер подачі музичного матеріалу зі сцени, артистизм тощо. Отже, об'єктивну оцінку своїх вокально-виконавських дій здобувачі можуть отримати за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Відео- та аудіофіксація виконання майбутніми фахівцями вокальних творів на різних етапах роботи над ними або в різні періоди навчання окреслюють картину динаміки формування вокально-педагогічної компетентності здобувачів як у вокально-педагогічній галузі, так і в плані загального професійного зростання.

Слід зазначити, що сучасний перебіг процесу вокальної підготовки дає можливість майбутнім педагогам опанувати різноманітні техніки співу з використанням сучасних цифрових звукових редакторів, спец-ефектів, зокрема пов'язаних зі зміною тембрових характеристик звуко-вокального матеріалу, реверберацією, посиленням високих і низьких частот на основі використання мікрофонів, звукопідсилювального обладнання тощо.

Серед інформаційно-комунікаційних технологій, які наразі все частіше використовують викладачі під час викладання естрадного співу, слід указати комп'ютерні програми Pro Tools, Ableton Live, Live looping тощо. Особливість використання цих технологій полягає в тому, що на основі створеного акомпанементу музичного твору з використанням ударних інструментів розвиваються їхні вокально-технічні навички, музично-ритмічне почуття, вдосконалюється голосовий апарат, відбувається творче вокально-виконавське самовираження майбутніх фахівців.

Для сучасної освітньої системи актуальним стає перехід на дистанційне навчання під час пандемії коронавірусу. Особливо гостро ця проблема постає в мистецькій освіті, тому що значна кількість практичних занять навчальних дисциплін проходить в індивідуальній формі. Отже, інноваційним є вирішення питання вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі мистецької освіти з використанням дистанційних технологій навчання. Дистанційно-інформаційне вокальне навчання дозволяє не зупиняти перебіг художньо-освітнього процесу і допомагає певному зручному відпрацюванню як теоретичного, так і практичного вокального матеріалу з урахуванням вокально-освітніх можливостей здобувачів, а також їх індивідуального темпу вокальної підготовки.

Здоров'язберезувальні технології. Дані технології є соціально-педагогічною інновацією, яка, як наголошують Л. Горяна (Горяна, 2013), В. Ткаченко (Ткаченко, 2014), А. Юнак (Юнак, 2011) умовно поділяється на дві великі групи: здоров'язберезувальну та здоров'яформувальну. Здоров'язбе-

режувальна група націлена на створення безпечних умов для перебування та навчання в освітньому закладі, а також вирішення завдань раціональної організації освітнього процесу (з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог), відповідно до фізичних можливостей тих, хто навчається. Здоров'яформувальна група спрямована на зміцнення здоров'я здобувачів освіти, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я.

Узагалі, процес людського голосоутворення – найпотужніший глибинний процес, керування яким надає не тільки можливості для втілення творчих прагнень особистості, а також сприяє її оздоровленню, як фізичному, так і духовному. Мистецтво співу – це, перш за все, правильне дихання, яке є одним із найважливіших факторів довгого і здорового життя. З усіх засобів музикотерапії найсильніше впливає на організм людини саме спів. До того ж слід додати, що «саме завдяки синтезу слова як носія розумово сприйнятого сенсу, вербальної семантики та вокально-інтонаційної, емоційно-безпосередньої виразності, посиленої естетико-гедоністичним почуттям краси звучання голосу, вокальне мистецтво визнається найбільш улюбленим видом мистецтва серед широкого кола як професіоналів, так і аматорів, непідготовлених слухачів» (Лоу, 2019, с. 57).

Здоров'язбережувальні вокальні технології прищеплюють майбутнім фахівцям прагнення до дотримання вокального режиму, охорони голосу, сприяють усвідомленню процесів утворення природного та вільного звуку, а також формують «стійкість» до стресових, наприклад – концертно-конкурсних, ситуацій.

Однією із відомих здоров'язбережувальних вокальних технологій є фонопедичний метод розвитку голосу В. Ємельянова. Фонопедія – комплекс способів педагогічного впливу, спрямований на корекцію дихання та поступову активізацію і координацію нервово-м'язового апарату гортані спеціальними вправами. Фонопедичний метод заснований на голосових сигналах передмовленневої комунікації, такі як: хрип, гавкіт, шипіння, рев, крик, виття, тощо.

Під час фонопедичних занять з'являються та закріплюються такі умови голосоведіння, при яких голосовий апарат функціонує з найменшим навантаженням і при цьому – з якісним акустичним ефектом. Такий педагогічний процес базується на фізіології голосоутворення та основних дидактичних і методологічних принципах логопедії.

В. Ємельянов [4] узяв за відправну точку своєї вокальної роботи відомі в медичній практиці методи відновлення мовленнєвого та співацького голосу, а термін «фонопедичний» в назві його системи

спочатку мав за мету підкреслити саме загальнооздоровчу та профілактичну функцію метода і тим самим указати на «невтручання» в художньо-виконавську сторону роботи викладача.

Характеристиками фонаційного дихання є оптимальність і рівномірність вдиху в процесі певного стискання й плавної та тривалої підтримки звуку. Параметри оптимальності та рівномірності, стиснення і звукопроводу є вирішальними у вокальному мистецтві, так як мистецтво співу – це мистецтво дихання. Фонаційне дихання відрізняється від звичайного фізіологічного такими ознаками: дихання під час промови є вільним, контрольованим, вдих коротким та енергійним, а видих – повільним.

Ще однією із здоров'язберезувальних технологій є вокалотерапія (лікування співом). Відомо, що звукова вібрація позитивно впливає на органи людини, особливо на серцево-судинну систему. Крім того, сам звук допомагає подовжити видих, зняти напругу, організувати настрій для медитативного характеру, є одним з найбільш ефективних освітніх та оздоровчих засобів.

Методи вокалотерапії активно використовуються в усьому світі для лікування та профілактики як фізичних, так і психічних розладів: неврозів, фобій (нав'язливих, хворобливих страхів перед чимось), депресій (особливо, якщо вона супроводжується захворюваннями дихальних шляхів), бронхіальної астми, головного болю тощо.

Основу вокалотерапії складає ефект позитивного впливу резонансного співу, як на самого співака, так і на слухачів (Лихолет, Климонтова, 2007). Він позначається не тільки на співочому сценічному довголітті співака, а й на тривалості його життя. Праця професійного співака, як відомо, нелегка і сповнена постійних стресів. Однак серед співаків чимало довгожителів, і цим вони багато в чому завдячують співу. Для виникнення в майбутніх фахівців такого позитивного ефекту від виконання вокальних творів слід викладачу ретельну увагу приділити вибору репертуару для роботи на практичних заняттях, особливо на адаптаційному етапі вокальної підготовки здобувачів. А також немало важливим є створення умов міжособистісної творчої взаємодії (Ашихміна, 2020).

Вокалотерапія ґрунтується на принципі резонансу. Звуки, викликані коливанням голосових зв'язок, здійснюють дуже тонкий «інформаційний» масаж тканин нашого тіла, покращують обмін речовин [5]. Обираючи висоту звуків під час виконання вокальних вправ або вокальних творів, майбутні фахівці «потрапляють» у резонанс із власним тілом і тим самим мають змогу «дослідити» і певним чином «зрозуміти» себе.

Ще одним важливим аспектом звукової оздоровчої дії голосу є його обертональна структура. Виділення окремих обертонів шляхом особливих тонких маніпуляцій із голосовими зв'язками виявляється методом як гармонізації майбутнього фахівця-виконавця, так і його сприятливого та оздоровчого впливу на оточуючих. Тонке управління обертонами досягається, як правило, через специфічний спосіб вокалізації голосних звуків.

Висновки. Отже, аналіз сучасного стану вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти демонструє існування суперечності між встановленими вимогами щодо формування компетентного фахівця й обмеженістю використання інноваційних технологій у практиці вокальної підготовки здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти. Тому актуальними нині є науково-методичні розвідки щодо визначення ймовірних ефективних інноваційних технологій для оновлення змісту даної підготовки.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме комфортному та ефективному засвоєнню теоретичного і практичного вокального матеріалу з урахуванням особливостей дистанційного навчання, вокально-освітніх можливостей здобувачів мистецько-педагогічної освіти, а також їх індивідуального темпу вокальної підготовки. Використання здоров'язберігаючих технологій – комплексів фонопедичних та вокалотерапевтичних способів художньо-педагогічного впливу – дозволить підвищити рівень виконавської майстерності майбутніх педагогів завдяки формуванню в них навичок грамотної охорони співочого голосу.

Перспективи подальших наукових досліджень. Перспективними аспектами при подальшому дослідженні проблеми може стати розробка методики впровадження зазначених інноваційних технологій у процес вокальної підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Ашихміна, Н. (2020). Сутність міжособистісної творчої взаємодії на заняттях із диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 186. 73–77. (Ashykhmina, N. (2020). The essence of interpersonal creative interaction of prospective teachers of music art in the process of conductor and choral training. *Naukovi zapysky. Series: Pedagogical Sciences*, 186. 73–77).
- Гаврілова, Л. Федоришин, В. (2017). Проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій у теорії вітчизняної мистецької освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: збірник наукових праць*, 5, 213–225. (Gavrilova, L., & Fedoryshyn, V. (2017). The problem of formation of professional competence of future music teachers by means of computer technologies in the theory of art

- education. *Teachers professionalism: theoretical and methodological aspects: a collection of scientific papers*, 5, 213–225).
- Горяна, Л. (2013). *Готовність педагогічних працівників до впровадження здоров'язберезувальних технологій серед усіх учасників навчально-виховного процесу у закладах освіти України (теоретико-методичні засади)*. Київ: ТОВ Вітас. (Goryana, L. (2013). *Readiness of pedagogical workers to introduce health-saving technologies among all participants of the educational process in educational institutions of Ukraine (theoretical and methodical principles)*. Kyiv: Vitas Ltd).
- Емельянов, В. В. (2010). *Развитие голоса. Координация и тренинг*. Санкт-Петербург: Изд-во «Лань». (Yemelyanov, V. V. (2010). *Voice development. Coordination and training*. St. Petersburg: Lan Publishing House).
- Лихолет, Н. Н., Климонтова, Ж. Н. (2007). Вокалотерапия как структурный компонент искусствоведческой деятельности учителя музыки в общеобразовательной школе. *Сб. тр. 1 Междунар. междисциплинар. конгресса «Голос»*, 165–171. (Likholet, N., & Klimontova, J. (2008). Vocal therapy as a structural component of art therapy activities of a music teacher in a secondary school. *International congress «Voice»: collection of scientific papers*, 165–171).
- Лоу, Яньхуа (2019). Наукові підходи та педагогічні принципи формування вокально-орфоепічної культури іноземних студентів-майбутніх викладачів вокалу. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (86). 53–63. (Lou, Yanhua (2019). Scientific approaches and pedagogical principles of formation of vocalorthoepic culture of foreign students-future vocal teachers. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (86). 53–63).
- Пашченко, І. (2017). Комп'ютерні технології у системі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Черкаського університету*, 3, 100–104. Pashchenko, I. (2017). Computer technology in the system of training future music teachers. *Cherkasy University Bulletin*, 3, 100–104).
- Попович, Н. (2019). Інформаційно-творче освітнє середовище як умова професійно-творчої самореалізації фахівця з музичного мистецтва. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 69 (1), 92–99. (Popovych, N. (2019). Information and creative education environment as the condition for the professional and creative self-realization of specialist in musical art. *Information Technologies and Learning Tools*, 69 (1), 92–99).
- 9Сі, Даофен (2015). *Методика використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх учителів музики до співацької діяльності* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02). (Ci, Daofeng (2015). *The technique of using innovative technologies to the training of future teachers of music to the singing activity* (PhD thesis). Kyiv).
- Ткаченко, В. В. (2014). Основні аспекти поняття «здоров'язберезувальні технології». *Наука і освіта*, 3, 177–180. (Tkachenko, V. V. (2014). The main aspects of the concept of «health-saving technologies». *Science and education*, 3, 177–180).
- Циркун, І. І. (2000). *Система інноваційної підготовки спеціалістів гуманітарної сфери*. Мінськ: Тэхнолoгiя. (Tsircun, I. I. (2000). *The system of innovative training of specialists in the humanitarian sphere*. Minsk: Technology).
- Юнак, А. (2011). Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до впровадження здоров'язберігаючих технологій на уроках з лижної підготовки. *Гуманітарний вісник*, 27, 348–352. (Yunak, A. (2011). Preparation of future teachers of physical culture for the implementation of health-saving technologies at the lessons of ski training. *Humanitarian Herald*, 27, 348–352).
- Čalín, A. (2018). IC and online music education. *ICT in Musical Field*, 9 (2), 7–13.

- Castro, J., & Jimenez, O. (2019). The Technologies of Learning and Knowledge in teacher Education. *Revista Condaro*, 15 (68), 180–186.
- Ovcharenko, N., Samoilenko, O., Moskva, O., & Chebotarenko, O. (2020). Innovative Technologies in Vocal Training: Technological Culture Formation of Future Musical Art Teachers. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(3), 115–126.
- Rheingol, H. (2010). The virtual Community: Home steading on the Electronic Frontier. Retrieved from: www.rheingold.com/vc/book.
- Zhu, Yunrui (2021). Implementation of innovative achievements of pedagogical science in the preparation of future vocal teachers. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, IX (99), Issue: 252, 60–63.

РЕЗЮМЕ

Ашихмина Наталья. Внедрение инновационных технологий в вокальную подготовку будущих педагогов в области музыкального образования.

В статье отражены пути обновления вокальной подготовки студентов высших музыкально-педагогических учебных заведений. Проанализировано значение информационно-коммуникационных и здоровьесберегающих технологий для модернизации процесса обучения пению будущих педагогов в области музыкального образования. Сделано предположение, что внедрение информационно-коммуникационных технологий будет способствовать комфортному и эффективному усвоению теоретического и практического вокального образовательного материала с учетом особенностей дистанционного обучения, вокально-образовательных возможностей студентов, а также их индивидуального темпа вокальной подготовки. Использование здоровьесберегающих технологий, в том числе комплексов фонопедических и вокалотерапевтических способов музыкально-педагогического воздействия, позволит повысить уровень исполнительского мастерства будущих педагогов благодаря формированию у них навыков грамотной охраны певческого голоса.

Ключевые слова: будущие педагоги в области музыкального образования, вокальная подготовка, критерии отбора инновационных технологий, информационно-коммуникационные технологии, дистанционное обучение, здоровьесберегающие технологии, фонопедия, вокалотерапия.

SUMMARY

Ashykhmina Nataliia. Implementation of innovative technologies in the vocal training of future teachers in the field of music education.

Analysis of modern vocal training of future teachers in the field of music education allowed us to identify a number of criteria for selecting innovative technologies for its updating and improvement: the criterion of fundamentality, contextuality, the criterion of relevance, verification. Designing the content of vocal training of a teacher-musician based on the introduction of innovative technologies is an open, developing system that forms positive motivation for the implementation of vocal and pedagogical activities.

This process is systematic and integral; consists of the main and auxiliary elements of effective vocal and pedagogical activity; reflects the entire range of elements of vocal-theoretical knowledge, as well as the past, present and future of the innovation system; takes into account the specifics of vocal training, methods, forms and means of teaching; allows you to focus on the needs of society, the future development of music education and the practice of vocal training.

Analysis of the content of vocal training of future teachers in the field of music education allowed us to identify a number of criteria for selecting innovative technologies for its updating and improvement: the criterion of fundamentality, contextuality, the criterion of

relevance, verification. Designing the content of vocal training of a teacher-musician based on the introduction of innovative technologies is an open, developing system that forms positive motivation for the implementation of vocal and pedagogical activities. This process is systematic and integral; consists of the main and auxiliary elements of effective vocal-pedagogical activity; reflects the entire range of elements of vocal-theoretical knowledge, as well as the past, present and future of the innovation system; takes into account the specifics of vocal training, methods, forms and means of teaching; allows you to focus on the needs of society, the future development of music education and the practice of vocal training.

The importance of information, communication and health-saving technologies for modernizing the process of teaching singing to future teachers in the field of music education is analyzed. It is assumed that the introduction of information and communication technologies will contribute to the comfortable and effective assimilation of theoretical and practical vocal material, taking into account the features of distance learning, educational opportunities of applicants for art and pedagogical education, as well as their individual pace of vocal training. The use of health-saving technologies, in particular complexes of phonopedic and vocal therapy methods of artistic and pedagogical influence, will increase the level of performing skills of future teachers due to the formation of applicants' skills of competent care of their own soup voice and its preservation. Promising aspects in the further development of the problem may be the development of a methodology for introducing innovative technologies in the process of vocal training of future teachers in the field of music education.

Key words: *future teachers in the field of music education, vocal training, selection criteria for innovative technologies, information and communication technologies, distance learning, health-saving technologies, phonopedia, vocal therapy.*

UDC 378

Olha Yeremenko

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

ORCID ID 0000-0001-9328-1726

Dong Hao

Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

ORCID ID 0000-0003-1902-3168

DOI 10.24139/2312-5993/2021.09/321-331

MAIN GUIDELINES OF METHODOLOGICAL PROVISION FOR THE FORMATION OF TEENAGERS' MUSICAL WORLDVIEW

The publication considers the main aspects of methodological provision for the formation of teenagers' musical worldview in the interconnection of three stages (motivational-exponential, analytical-evaluative, creative-productive). Development of the methodology included such guidelines as: actualization of interest, formation of a stable active desire to master musical phenomena, awareness of knowledge about musical phenomena, formation of relevant skills and abilities, etc. Problem-search, variable, creative-independent groups of methods were used. The relationship between musical perception and formation of teenagers' musical worldview is stated.

Key words: *methodological provision, musical worldview, teenagers, priority forms and methods, musical education.*